

Szerkesztői előszó

„Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom” (Zsolt 127,39)

„Igen megnövelem terhességed fájdalmát, fájdalommal szüled gyermeked” (1Móz 3,16)

„Gyászolva megyek le fiamhoz a holtak hazájába!” (1Móz 37,35b)

„Isten majd gondoskodik bárányról az áldozathoz, fiam.” (1Móz 22,8)

„A leány így felelt neki: Apám, ha szavadat adtad az Úrnak, tedd velem azt, amit kimondtál!”
(Bír 11,36)

„Adjátok annak az élő gyermeket, és ne öljétek meg, mert ő az anyja!” (1Kír 3,27b)

„Hiszen menyed szülte őt, aki szeret téged, és többet ér neked hét fiúnál!” (Ruth 4,15b)

„Fiam, Absolon! Fiam, fiam, Absolon!” (2Sám 19,1b)

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk.” (Ézs 9,5)

„Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt.”
(Mt 2,11)

„Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket sirassatok”
(Lk 23,28b)

A fenti idézetgyűjtemény csak nagyon szűk keresztmetszetét adja annak, ahogyan a Szentírás a gyermekséget és a szülőséget, az ezen viszonyok által meghatározott léthelyzeteket bemutatja, történetekben és példázatokban értelmezi, üdvörtörténeti kontextusba helyezi. (Látjuk majd, hogy lapszámunk is szövegei számos egyéb bibliai textussal dolgoznak.) Időszerűnek éreztük a szerkesztőségben, hogy egy teljes lapszámot szenteljünk a „gyermekség” teológiai megközelítéseinek, illetve kérdéseket tegyünk föl a gyermekségről, a gyermekekről azokból a nézőpontokból, amelyekből egy keresztyén közösség kérdezni tud. A gyermek(i)ségre vonatkozó fogalmaink ugyanis, valljuk meg, sokszor sematikusnak bizonyulnak. Célunk volt, hogy többféle mélyfúrást végezzünk, amelyek új jelentésekkel vagy akár csak árnyalatokkal gazdagíthatják gyermekképünket és gyermekkorképünket – bizony, nem mindig és nem feltétlenül annak örömteli, ártatlan, idealisztikus oldala felől. Ugyanakkor természetesen lehetetlennek bizonyul akár megközelítőleg is lefedni e kérdések összességét, bizonyos izgalmas szempontok – például a gyermekiség dogmatikai megközelítése – csak érintőlegesen kerülhetett szóba, s ezen túl is nyilvánvaló, hogy lapszámunk több

elvárásrend felől is hiányosnak bizonyul majd. Bízunk azonban abban, hogy mostani válogatásunk, amelyben számos eltérő kérdezőmód, megközelítés kerül terítékre, különleges olvasmányként szolgál majd az olvasónak.

Pásztor Gyula lelkipásztori meditációját követően Miklya Zsolt tanulmányát azért helyeztük a lapszám élére, mert a költő-irodalmár a gyermeksegről a játék felől, a játékról pedig a gyermekség alapján gondolkodott el bölcseleti mélységben. Jelen sorok íróját személy szerint rendkívüli módon foglalkoztatta a gyermekek és az Ótestamentum kapcsolata, ezért két ószövetséges kutató – Enghy Sándort és Marjovszky Tibort – is fölkerítettem a téma kidolgozására. Talán a professzor urak nem haragszanak meg rám, ha elárulom, hogy eleinte mindketten kifejezték kétségeiket is a tematikus vállalkozás iránt, végül azonban igencsak tanulságos és jelentékeny hozzájárulással éltek, mégpedig egymástól eltérő módon. Békési Sándor továbbá szintén ótestamentumi példák alapján szól az apákat elszorító fiúkról. D. Tóth Judit esszéje is az ókorban marasztal bennünket, az antikvitás és kora-kereszténység gyermekiség-alakzataihoz szól izgalmas módon hozzá. Kustár György a Jézus „titkos” gyermekkorát övező apokrifeket, legendákat kutatta föl, rendre ütköztetve ezeket a kortörténeti adatokkal és a biblikus tudással, Kustárné Almási Zsuzsanna pedig a gyermekbibliák Jézus-ábrázolásait elemzi katechetikai szempontból. Kis Klára az agresszió megelőzésének osztálytermi lehetőségeiről írt, evangéliumi szöveghelyek alapján a jézusi attitűdöt lehetséges példaként állítva élénk egy-egy szituációban. Miklya Luzsányi Mónika arról ír, hogy a digitális kor lehetőségei miként válhatnak termékennyé az iskolai közegben, s miként valósulhat meg a mai kor gyermekei esetében „a két agyfélteke közötti hídképzés”. Orosz Gábor Viktor etikai szempontú dolgozata az iskolai erőszak és szegény formáival foglalkozik, s ehhez kapcsolódik Lapis-Lovas Anett Csilla recenziója is, amely egy az iskolai zaklatást, „bullying”-ot tárgyaló könyvről szól. Fukász László egyháztörténeti és homiletikai szempontokat egyaránt érvényesítő tanulmánya Ecsedy Aladár gyermekmissziós tevékenységét mutatja be. Az irodalom gyermekképeinek megközelítései között Homoki Gyula az író-teológus C. S. Lewis műveit értelmezi teológiai szempontból, Molnár Illés két kortárs költő, Visky András és Izsó Zita verseit vizsgálja, Egeresi Gábor pedig a sárospataki kötődésű Rajka Teréz író nő életpályáját és munkásságát mutatja be. Kovács Gergely recenziója egy új, a Református Tananyagtár sorozatában megjelent, kortárs irodalmi szövegeket is bátran fölvevő általános iskolai szöveggyűjteményt vesz górcső alá. A pataki kollégium múzeumának egy fotógyűjteményét elemzi Kusnyír Éva, számot vetve a középpontban álló kislány, Mara Lujza rövid életének tanulságaival, valamint a fényképek ábrázolásaival a kor kulturális miliójében. (Ezúton is köszönetet mondunk a Múzeumnak, hogy rendelkezésünkre bocsájtották a képanyagot, és engedélyezték, hogy a lapban illusztrációs anyagként fölhasználjuk. Köszönettel tartozunk továbbá Kusnyír Évának és Éger Gábornak a képanyag válogatásáért és digitalizálásáért.) Kovács Áron szintén a pataki Tudományos Gyűjtemények archívumában lelt rá igazi kincsként olyan naplókra, amelyek a 20. század viharos korszakait mutatják meg az azokat átélő ember perspektívájából – e naplók egyikéből közlünk részletet a közreadó kommentárjával.

Lapunkban interjút közlünk Fodorné Nagy Saroltával, aki hosszú ideig vezette a katechetikai képzést a sárospataki teológián, s mint a beszélgetésből is kiderül, eddigi gazdag életútja során is több ízben és több módon állt kapcsolatban gyermekekkel munkája során. Kádár Ferenc a sátoraljaújhelyi példán keresztül az egyházi iskola és a gyülekezet kapcsolatáról szól, prédikációs tárházunkban pedig Fejér Zoltánnak, a sárospataki református gimnázium intézményi lelkészének tanévnyitó igehirdetését közöljük; Enghy Sándor rektori tanévnyitó beszéde szintén mostani összeállításunkban kap helyet.

Lapszámunkat szeretettel ajánljuk minden felnőtt gyermek olvasónk figyelmébe.

Lapis József